

20 Ιουλίου, 1995

[ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΑΡΧΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ,

Καθ' ης η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 314/94)

Αναγκαστική Απαλλοτρίωση — Διάταγμα — Η απαιτούμενη για την έκδοσή του δέουσα έρευνα — Το εκδοθέν από την Α.Η.Κ. διάταγμα απαλλοτρίωσης ήταν προϊόν δέουσας έρευνας στην κριθείσα περίπτωση.

5 *Αναγκαστική Απαλλοτρίωση — Διάταγμα — Αιτιολογία — Νόμιμη η αιτιολογία της απαλλοτρίωσης στην κριθείσα περίπτωση.*

10 Οι αιτητές προσέβαλαν το διάταγμα απαλλοτρίωσης μέρους της ακίνητης συνιδιοκτησίας τους επικαλούμενοι έλλειψη δέουσας έρευνας από μέρους της απαλλοτριούσας Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου και έλλειψη αιτιολογίας.

15 Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

1. Με βάση τα γεγονότα, η Αρχή προέβηκε σε ενδελεχή έρευνα και συγκέντρωσε όλα τα απαιτούμενα στοιχεία που ήταν απαραίτητα για τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης.

20 Επομένως, οι ισχυρισμοί των αιτητών για έλλειψη δέουσας έρευνας και πλημμελή έρευνα, απορρίπτονται.

2. Η αιτιολογία της επίδικης απόφασης είναι εμφανής στα διάφορα έγγραφα που τέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου.

Ανεξάρτητα από αυτό η Αρχή ενήργησε μέσα στα πλαίσια του Νόμου (Άρθρα 3 και 4 του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου (Ν.15/62), όπως έχει τροποποιηθεί), καθώς και του Συντάγματος (Άρθρο 23.4(β)), καθορίζοντας με σαφήνεια και επάρκεια τους λόγους και τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης.

5

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον του διατάγματος απαλλοτρίωσης που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ημερομηνίας 18/2/94, με αρ. γνωστοποίησης 204, αναφορικά με μέρος του τεμαχίου 407/12 που καλύπτεται από το πιστοποιητικό εγγραφής αρ. 30540, στην Αγία Ζώνη, Λεμεσός, Φ/Σχ.4Χ/50.5.IV.

10

15

Ν. Ιωάννου για Γ. Αγαπίου, για τους Αιτητές.

Κ. Στιβαρού για Γ. Καχογιάννη, για την Καθ' ης η αίτηση.

20

Cur. adv. vult.

ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ.: Με την προσφυγή αυτή οι αιτητές ζητούν απόφαση του Δικαστηρίου ότι το διάταγμα απαλλοτρίωσης που δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας ημερομηνίας 18/2/94, με αριθμό γνωστοποίησης 204, όσον αφορά μέρος του τεμαχίου 407/12 που καλύπτεται από το πιστοποιητικό εγγραφής αρ. 30540, στην Οδό Πολυξένης Λοιζιάδου (ή Φασούλας) με πρόσοψη στην Οδό Πλάτωνος, Αγία Ζώνη, Λεμεσός, Φ/Σχ. LIV/50.5.IV, είναι άκυρο.

25

30

Η Αρχή, για να αντιμετωπίσει τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση ηλεκτρικού ρεύματος στην περιοχή των Οδών Πλάτωνος και Λοιζιάδου στη Λεμεσό, εκπόνησε προκαταρκτική μελέτη για την εγκαθίδρυση νέου επίγειου υποσταθμού με κέντρο φόρτου τη διασταύρωση των πιο πάνω Οδών, για τη βελτίωση των συνθηκών φόρτισης και πτώσης τάσης του συστήματος διανομής. Ως ο πλέον κατάλληλος χώρος για την εγκαθίδρυση του υποσταθμού, επιλέγηκε έκταση 30 τ.μ. περίπου, μέρος του τεμαχίου 407/12, Φ/Σχ. LIV/50.5.IV.

35

40

Μετά από σχετική έρευνα στο Κτηματολόγιο, διαπιστώθηκε ότι το προαναφερόμενο τεμάχιο 407/12, καθώς και το διπλανό τε-

μάχιο 407/14 που αποτελούσε το δεύτερο κατάλληλο μέρος για εγκαθίδρυση του υποσταθμού, ανήκαν στους κληρονόμους της Μαρίας Νικολάου, αιτητές στην παρούσα προσφυγή. Η Αρχή με επιστολή της ημερομηνίας 2/4/91, αποτάθηκε στους αιτητές που
5 είναι μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού (Αγγλίας), για την αγορά του μέρους του τεμαχίου 407/12 που επιλέχθηκε για την εγκαθίδρυση του υποσταθμού, που στη συνέχεια θα αποκαλείται ως "ο χώρος".

Οι αιτητές με επιστολή τους προς την Αρχή, ημερομηνίας 5/4/91
10 τους πληροφόρησαν για την άρνησή τους να πωλήσουν το χώρο και μέσω των δικηγόρων τους Alan Edwards & Co., διαμαρτυρήθηκαν προς την Αρχή. Επίσης, οι αιτητές αποτάθηκαν στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στην Υπάτη Αρμοστεία της Δημοκρατίας στο Λονδίνο, καθώς και σε άλλους υπηρεσιακούς παράγοντες, στους οποίους
15 διαμαρτυρήθηκαν και τους οποίους κάλεσαν να επέμβουν.

Στις 11/3/92 εγκρίθηκε η τελική μελέτη, ημερομηνίας 11/2/92 για την εγκαθίδρυση υποσταθμού με εισήγηση για απαλλοτρίωση του χώρου και ανέγερση μετασχηματιστή πάνω σε πασσάλους.
20

Στη συνέχεια η Αρχή αποτάθηκε σε ιδιώτη εκτιμητή και με επιστολή της ημερομηνίας 30/7/92 προς τους αιτητές, πρότεινε το ποσό των Λ.Κ.£9.000 για αγορά του χώρου. Οι αιτητές με επιστολή των δικηγόρων τους ημερομηνίας 1/9/92 απέρριψαν την
25 πιο πάνω προσφορά.

Μετά τις πιο πάνω προσπάθειες, η Αρχή στη συνεδρία της στις 21/4/93, αποφάσισε να προχωρήσει με τη διαδικασία απαλλοτρίωσης του κτήματος των αιτητών και ζήτησε μέσω του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας
30 την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου για τη δημοσίευση γνωστοποίησης της Αρχής για την απαλλοτρίωση του χώρου. Η δημοσίευση της γνωστοποίησης έγινε στις 14/5/93 και στις 25/5/93 κοινοποιήθηκε στους αιτητές.
35

Οι αιτητές απέστειλαν προς τον Αρχιμηχανικό της Αρχής, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στο Γενικό Εισαγγελέα και το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, επιστολές με τις οποίες
40 εξέφραζαν τη διαμαρτυρία τους και ζητούσαν την αποτροπή της απαλλοτρίωσης του χώρου. Οι αιτητές μέσω των δικηγόρων τους στην Κύπρο υπέβαλαν στις 16/6/93 ένσταση για τη σκπούμενη απαλλοτρίωση.

Στη συνεδρία του Συμβουλίου της Αρχής στις 19/10/93, εγκρί-

θηκε η εισήγηση όπως η Αρχή απορρίπτει την ένσταση της ιδιοκτησίας και προχωρήσει με την ταυτόχρονη έκδοση και δημοσίευση των διαταγμάτων απαλλοτρίωσης και επίταξης του αναγκαίου χώρου. Η απόφαση αυτή με αριθμό 6942, κοινοποιήθηκε στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, το οποίο προτού την υποβάλει στο Υπουργικό Συμβούλιο ζήτησε με επιστολή του ημερομηνίας 19/11/93 τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Το συμπέρασμα του Γενικού Εισαγγελέα όπως αναφέρεται στην επιστολή του ημερομηνίας 8/12/93 είναι πως δεν υπάρχει οποιοδήποτε νομικό κώλυμα για απόρριψη της ένστασης των ιδιοκτητών. Μετά τη νομική γνωμάτευση, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας υπέβαλε την απόφαση της Αρχής στο Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο με τη σειρά του απέρριψε την ένσταση των ιδιοκτητών και ενέκρινε τη δημοσίευση των διαταγμάτων απαλλοτρίωσης και επίταξης του χώρου. Τα εν λόγω διατάγματα δημοσιεύθηκαν στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, αρ. 2859, στις 18/2/94.

Η Αρχή με επιστολή της ημερομηνίας 1/3/94, ενημέρωσε τους αιτητές για την ταυτόχρονη δημοσίευση των διαταγμάτων απαλλοτρίωσης και της επίταξης του χώρου και τους πρόσφερε ως αποζημίωση το ποσό των £8.582 πλέον τόκους προς 9% από τις 14/5/93, ημερομηνία που δημοσιεύθηκε η γνωστοποίηση της απαλλοτρίωσης.

Οι αιτητές μέσω των δικηγόρων τους Alan Edwards & Co., έστειλαν στις 8/3/94 επιστολή στην οποία αναφέρουν ότι θα αντιμετωπίσουν δικαστικά την απόφαση της Αρχής. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, καταχωρήθηκε η παρούσα προσφυγή.

Οι λόγοι ακυρότητας που προβάλλει η δικηγόρος των αιτητών είναι οι τρεις πιο κάτω:

(α) Έλλειψη δέουσας έρευνας.

(β) Πλημμελής έρευνα.

(γ) Έλλειψη αιτιολογίας.

Είναι η θέση των αιτητών ότι η Αρχή δεν προέβηκε στη δέουσα έρευνα πριν αποφασίσει να απαλλοτριώσει την ακίνητη ιδιοκτησία τους. Η Αρχή δεν εξέτασε και δεν ερευνήσε αν υπήρχαν στην περιοχή άλλα ακίνητα κατάλληλα για τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης των οποίων η απαλλοτρίωση θα προξενούσε λιγότερο επαχθή στέρηση στους ιδιοκτήτες τους σε σύγκριση με τη στέρηση και τάλαιπωρία που υφίστανται οι αιτητές από την απαλλοτρίωση της ακίνητης ιδιοκτησίας τους. Η Αρχή όφειλε να μελετήσει και

να εξετάσει διεξοδικά με βάση το Νόμο, τα υπαλλακτικά ακίνητα που υπέδειξαν οι αιτητές. Όφειλε να εξαντλήσει κάθε υπαλλακτική λύση και να προβεί σε σύγκριση της απαλλοτριωθείσας περιουσίας με άλλα ακίνητα πριν καταλήξει στην απόφασή της να απαλλοτριώσει την ακίνητη ιδιοκτησία των αιτητών.

Οι αιτητές με επιστολή τους ημερομηνίας 5/4/91 που συνοδεύονταν από σχεδιάγραμμα, υπεδείκνυαν άλλους υπαλλακτικούς χώρους στην περιοχή ως καταλληλότερους για υποσταθμό, τους οποίους η Αρχή παρέλειψε να εξετάσει. Συγκεκριμένα οι αιτητές υπεδείκνυαν ένα γωνιακό οικοπέδο και έκταση γης μέσα στην οποία βρίσκεται το "Λανίτειο".

Είναι ο ισχυρισμός των αιτητών ότι η Αρχή χωρίς καμία έρευνα ανέφερε ότι το γωνιακό οικοπέδο δεν ήταν κατάλληλο γιατί θα προξενούσε ζημιά και ταλαιπωρία στον ιδιοκτήτη του αφού θα του αποστερούσε χώρο που προσφερόταν για γκαράζ. Το συμπέρασμα αυτό της Αρχής, υπέβαλαν οι αιτητές, είναι αυθαίρετο γιατί χωρίς συγκεκριμένα σχέδια ανέγερσης οικοδομής, ήταν αδύνατο για την Αρχή να καθορίσει εκ των προτέρων αν η απαλλοτρίωση συγκεκριμένου χώρου ακίνητης ιδιοκτησίας θα στερούσε τον ιδιοκτήτη της από τη δυνατότητα ανέγερσης οποιουδήποτε υποστατικού, ή στη συγκεκριμένη περίπτωση, γκαράζ.

Οι αιτητές, υπέβαλαν ότι η Αρχή παρέλειψε παντελώς να εξετάσει το άλλο υπαλλακτικό ακίνητο που υπέδειξαν οι αιτητές και που όπως αναφέρθηκε πιο πάνω είναι κατά πολύ μεγαλύτερο του ακινήτου των αιτητών.

Είναι η θέση της Αρχής πως εφαρμόζοντας το Νόμο που προνοεί για την αναγκαστική απαλλοτρίωση (Ν. 15/62, όπως έχει τροποποιηθεί), εφάρμοσαν τις ρητές πρόνοιες της σχετικής διάταξης, αφού εξέτασαν προηγουμένως όλα τα νομικά και πραγματικά περιστατικά που συνέτρεχαν και έκδοσαν την απόφασή τους για απαλλοτρίωση.

Συνυφασμένος με τον πιο πάνω είναι και ο επόμενος νομικός ισχυρισμός, ότι η επίδικη απόφαση είναι προϊόν πλημμελούς έρευνας.

Είναι η θέση των αιτητών ότι κανένα στοιχείο δεν υπήρχε ενώπιον της Αρχής κατά το χρόνο της λήψης της απόφασης. Υποστήριξαν ότι από τα πρακτικά της συνεδρίας της Αρχής, ημερομηνίας 21/4/93, κατά την οποία λήφθηκε η απόφαση για την απαλλο-

τρίωση, προκύπτει ότι το μόνο στοιχείο το οποίο είχε τεθεί ενώπιον της Αρχής ήταν μια επιστολή του Τμήματος Γραμματείας Νομικών Υπηρεσιών προς τον Αρχιμηχανικό και Γενικό Διευθυντή, με ημερομηνία 5/4/93. Με αυτό το έγγραφο ήταν αδύνατο η Αρχή να ασκήσει ορθά τη διακριτική της ευχέρεια και να ερευνήσει τη δυνατότητα ύπαρξης άλλων ακίνητων κατάλληλων για τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης. Οι εισηγήσεις και υποδείξεις των αιτητών, ουδέποτε τέθηκαν ενώπιον του αποφασίζοντος οργάνου, όπως δεν τέθηκαν ενώπιόν του και οι υπαλλακτικοί χώροι. Περαιτέρω, καμία μελέτη ή σχέδιο για το έργο για το οποίο έγινε η απαλλοτρίωση δεν είχε τεθεί ενώπιον της Αρχής κατά την ημερομηνία λήψης της προσβαλλόμενης απόφασης.

Έχω εξετάσει τον ισχυρισμό για έλλειψη δέουσας έρευνας. Από τα Τεκμήρια που είναι ενώπιόν μου, και ειδικά από τη δέση Παραρτημάτων "Α" που κατατέθηκε, φαίνεται να υπάρχει αντίγραφο της προκαταρκτικής μελέτης της Αρχής, ημερομηνίας 16/9/89, για την τεχνική αναγκαιότητα της εγκατάστασης του υποσταθμού και την καταλληλότητα του επιλεγέντος χώρου για την εγκατάστασή του. Επίσης, στη δέση Παραρτημάτων "ΣΤ" στο έγγραφο προς τον Αρχιμηχανικό και Γενικό Διευθυντή, ημερομηνίας 5/4/93, στην παράγραφο (δ) καθώς και στα έγγραφα-επιστολές ημερομηνίας 18/3/93 και 5/5/93, καθώς και στη δέση Παραρτημάτων "Ζ" στην επιστολή-απάντηση της Αρχής, ημερομηνίας 28/9/89, αναλύονται ειδικά όλοι οι λόγοι για τους οποίους επιλέγηκε ο υπό απαλλοτρίωση χώρος, αντί άλλων χώρων, γεγονός που αποδεικνύει έρευνα και μελέτη από μέρους της Αρχής και τη σύγκριση με άλλα υπαλλακτικά ακίνητα που υπήρχαν.

Επίσης η Αρχή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 21/4/93 (δέση Παραρτημάτων "ΣΤ"), φαίνεται ότι δεν βασίστηκε μόνο στην επιστολή προς τον Αρχιμηχανικό και Γενικό Διευθυντή, αλλά προέβη σε εκτεταμένη μελέτη του θέματος και ότι δεν ήταν η μόνη φορά που ασχολήθηκε με το θέμα της απαλλοτρίωσης του χώρου για την εγκαθίδρυση επίγειου υποσταθμού. Από τη δέση Παραρτημάτων "ΣΤ" και "Ζ" φαίνονται οι επιστολές που ανταλλάγηκαν ανάμεσα στα διάφορα Τμήματα της Αρχής, καθώς και οι μελέτες που έγιναν και που αφορούσαν το θέμα και την ενημέρωση των αρμόδιων Τμημάτων της Αρχής πριν να προχωρήσουν στη συνεδρία της 21/4/93. Η Αρχή δεν προχώρησε στην απαλλοτρίωση με μόνο το περιεχόμενο της επιστολής ημερομηνίας 5/4/93, αλλά είχε ερευνήσει το θέμα και συνεπώς ορθά άσκησε τη διακριτική της ευχέρεια, αφού λήφθηκαν υπόψη και άλλοι προσφερόμενοι χώροι (δέση Παραρτημάτων "ΙΒ"). Σε

αυτή τη δέσμη (Παράρτημα 1), αναφέρεται το ιστορικό της μελέτης για την εγκαθίδρυση υποσταθμού και φαίνεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής είχε γνώση του όλου θέματος ακόμα και όσον αφορά τις εισηγήσεις των αιτητών.

5

Βρίσκω, με βάση τα γεγονότα, ότι η Αρχή προέβηκε σε ενδελεχή έρευνα και συγκέντρωσε όλα τα απαιτούμενα στοιχεία που ήταν απαραίτητα για τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης.

10

Επομένως, ενόψει των πιο πάνω, οι ισχυρισμοί των αιτητών για έλλειψη δέουσας έρευνας και πλημμελή έρευνα, απορρίπτονται.

15

Ο τρίτος προβαλλόμενος νομικός λόγος για τον οποίο ζητείται από τους αιτητές η ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης, είναι η έλλειψη αιτιολογίας.

20

Η δικηγόρος των αιτητών ισχυρίστηκε ότι με βάση την πλημμελή έρευνα η απόφαση της καθ' ης η αίτηση ήταν αδύνατο να ικανοποιεί τις βασικές αρχές που διέπουν την αιτιολογία των διοικητικών πράξεων. Το μόνο πράγμα που έγινε κατά την ημερομηνία λήψης της προσβαλλόμενης απόφασης ήταν η μελέτη μιας και μόνο επιστολής του Τμήματος Γραμματείας Νομικών Υπηρεσιών προς τον Αρχιμηχανικό και Γενικό Διευθυντή της Αρχής, ημερομηνίας 5/4/93.

25

Είναι νομολογιακά καθιερωμένο και αποτελεί βασική αρχή του διοικητικού δικαίου, ότι οι διοικητικές πράξεις είναι απαραίτητο να είναι σωστά και με επάρκεια αιτιολογημένες, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου η απόφαση της Διοίκησης δημιουργεί δυσμενείς καταστάσεις για το διοικούμενο.

30

35

Η θέση του δικηγόρου της Αρχής είναι ότι μετά τη συνεδρία της 21/4/93, η Αρχή προωθούσε μέσω του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας τη δημοσίευση γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης του αναγκαίου χώρου στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, η οποία τελικά έλαβε χώρα στις 14/5/93. Ακολούθως, τη δημοσίευση αυτή, την κοινοποίησε στις 25/5/93 στην ιδιοκτήτρια (τότε Μαρία Νικολάου) (Παράρτημα "ΣΤ") και ακολούθησαν ενστάσεις-επιστολές της τότε ιδιοκτήτριας και των δικηγόρων της, καθώς και άλλες επιστολές προς το Γενικό Εισαγγελέα και το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας, οι οποίες φαίνονται στη δέσμη Παραρτημάτων "Ζ" και "Η".

40

Είναι φανερό ότι η Αρχή μετά την πιο πάνω διαδικασία,

αφού εξέτασε την ένσταση της ιδιοκτήτριας, σε νέα συνεδρία της ημερομηνίας 19/10/93 (Παράρτημα "Θ"), απέρριψε την ένσταση της ιδιοκτήτριας και προχώρησε στην τελική πράξη της έκδοσης του διατάγματος απαλλοτριώσης.

5

Δεν βρίσκω έρεισμα στο λόγο αυτό ακυρώσεως. Η αιτιολογία της επίδικης απόφασης είναι εμφανής στα διάφορα έγγραφα που τέθηκαν ενώπιόν μου. Γι' αυτό τον απορρίπτω.

Ανεξάρτητα από το πιο πάνω, η Αρχή ενήργησε μέσα στα πλαίσια του Νόμου (άρθρα 3 και 4 του Νόμου 15/62, όπως έχει τροποποιηθεί), καθώς και του Συντάγματος (Άρθρο 23.4(β)), καθορίζοντας με σαφήνεια και επάρκεια τους λόγους και τους σκοπούς της απαλλοτριώσης (Παράρτημα "ΣΤ", ημερομηνίας 5/4/93 και Παράρτημα "Η", επιστολή ημερομηνίας 16/6/93).

10

15

Για όλους τους πιο πάνω λόγους, η προσφυγή αποτυγχάνει και απορρίπτεται.

Καμιά διαταγή για έξοδα.

20

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.